

Cím: W. H. Squire

Egy ismert, de még titkokat rejtő zeneszerző nyomában

A szerző(k) és / vagy előadó(k) neve: Tóth Lili

Intézmény, kar: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium

ELTE BTK Művészetközvetítő és Zenei Intézet

Szak, specializáció, évfolyam: 10. évfolyam

Témavezető(k) neve, tudományos fokozata, beosztása:

**Dr. Pintér Tünde Kornélia, PhD, ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és
Kollégium, ének-zene tanár**

Kovács Lili Eszter, Ferencvárosi Ádám Jenő Zeneiskola AMI, csellótanár

A műsorterv összeállításának szempontjai

A műsorom célja, hogy felkeltsem a közönség kíváncsiságát az általam választott téma iránt, és ösztönözzem őket arra, hogy mélyebben foglalkozzanak vele. Az előadásom elsődlegesen egyetemistáknak, egyetemi oktatóknak és a hozzám hasonlóan középiskolás előadóknak szól. Mindenkinek, akiben van egy kis tudásszomj a zenetudomány iránt.

Előadásom keretében William Henry Squire (1871-1963) csellóművész és zeneszerző két romantikus stílusú darabját, elsőként a lassabb a *Romance*-t, majd a gyorsabb tempójú *Danse Rustique*-ot adom elő gordonkán. Ezt követően bemutatom témaválasztásom háttérét, valamint W. H. Squire életrajzát és a két mű elemzését.

Az előadásom célja, hogy ízelítőt adjak W. H. Squire pedagógiai célú munkásságából, és kíváncsivá tegyem a hallgatóságot más zeneszerzők kevésbé ismert életművével kapcsolatban is. Az ilyen típusú kutatások rendkívül egyediek és izgalmasak. Tudatában vagyok, hogy a forráshiány jelentősen hátráltató tényező, de minél többen érdeklődnek egy zeneszerző munkásságának rendszerezése céljából olyan könyvtárakban, kiadóknál és gyűjteményekben, melyek valószínűleg rendelkezhetnek az eltűnt cikkek, kritikák és kották példányaival, annál nagyobb eséllyel sarkaljuk érdemi segítségre a felsorolt intézmények döntéshozóit.

Rövidke zenei előadásom sokszínűségét a két darab eltérő karaktere biztosítja: a *Romance* és a *Danse Rustique* eltérő hangulatot és érzelmi világot közvetít, miközben mindkettő a romantikus stílus jegyeit hordozza. Ezzel szeretném alátámasztani, mennyire érdekfeszítő és értékes lehet ez a téma, és nem titkolt reményem, hogy legalább egy résztvevőt sikerül inspirálnom a kutatás folytatására.

Az előadói koncepció leírása

Az előadásom központi gondolata, hogy az alapfokú zeneiskolai tanterv milyen zseniális és inspiráló életutakat rejthet. Ezek a történetek megérdemlik, hogy feltárára kerüljenek, széles körben ismertté váljanak, hogy a jövő amatőr hangszereseinek és művészeinek is útmutatóul szolgáljanak.

A koncepció kialakításában nagy segítségemre voltak témavezető mentoraim, dr. Pintér Tünde Kornélia ének-zene tanár és Kovács Lili Eszter csellótanár, akiknek ezúton is szeretnék köszönetet mondani. Itt szeretném megragadni az alkalmat, hogy köszönetet mondjak azoknak a tanároknak is, akik eddigi zeneiskolai tanulmányaim során hozzájárultak fejlődésemhez:

hálával tartozom Sipor Gábor Gergőnek, Dusek Gabriellának, Uzdi Luciának, Szépszabó Melindának, Bognár Andrásnak, Bélik Tamásnak és Uzdi Egonnak.

A közönségem most egy olyan közeg, ahol a zene és a kutatás iránti szenvedély mindenkiben közös, ami ideális alapot teremt arra, hogy kapcsolatot teremtsünk egymással. Az előadás műfaja zenei bemutató, amelyhez elméleti ismertető kapcsolódik.

Én amatőr csellistaként is arra szeretném ösztönözni a közönséget, hogy merjék feltárni zenei emlékeiket, és ne tántorítsa el őket a forráshiány. Az előadásomban minden benne lesz: a csellóm játéka, a személyes lelkesedésem és a szavaim egyaránt, hogy inspiráljak másokat a mélyebb kutatásra és önkifejezésre.

A műalkotás történeti és elméleti kontextusának tisztázása

A műsor összeállításakor választásom William Henry Squire (1871-1963), angol gordonkaművész két művére esett, nevezetesen a Romance és a Dance Rustique darabokra. A zeneszerző művei, melyeket zongorára és csellóra írt, ismertek a csellótanárok és tanítványaik körében. Jómagam is zeneiskolai tanulmányaim során kerültem kapcsolatba ezekkel a zeneművekkel.

Squire darabjai gyakorlatilag minden vonós tantervben szerepelnek, beleértve az American String Teachers' Association (ASTA) Syllabus, az Associated Board of the Royal Schools of Music (ABRSM) Syllabus és az Internet Cello Society (Internet Cello Society) tantervét is. Művei számos népszerű összeállításban is fellelhetők, mint például a Suzuki cselló módszer (5. és 6. könyv), a My First Schroeder és a Solos for Young Cellists című kiadványok.⁽¹⁾

Annak ellenére, hogy zenei tanulmányai során mindenki találkozik műveivel, átfogó életrajz nem áll rendelkezésre. Ezen a területen a kutatások rendkívül hiányosak.

Kutatómunkám során igyekeztem szakirodalmat keresni a pályamunkámhoz könyvtárakban, az interneten, de nagyon kevés konkrét információt találtam. Ezt követően rábukkantam Gina Annalise Pezzoli (2011.) disszertációjára⁽¹⁾, amely megerősített abban, hogy W. H. Squire életének és pályafutásának jelentős része ismeretlen előttünk. A tanulmányból az is kiderült, hogy Squire-nek mint zeneszerzőnek nincs hivatalos „műjegyzéke”. Pezzoli kutatását a világ összes könyvtárának WorldCat keresésével kezdte, hogy megtalálja és összeállítsa Squire műveinek címeit, melyeket csellóra és zongorára írt. A könyvtárak, amelyek a legátfogóbb gyűjteményekkel rendelkeznek Squire műveiből, az Egyesült Királyságban találhatók, köztük a British Library és a Royal College of Music könyvtára. Miután kiderült,

hogy Squire műveinek többségét eredetileg az Augener adta ki, kérvényezték Squire műveinek teljes jegyzékét a Stainer and Bell kiadó vállalatnál, amely azóta megvásárolta Squire kiadványait. Ezt a kérést a Stainer and Bell alkalmazottai tudomásul vették, de sajnos azóta sem teljesítették.

A műjegyzék hiányában, gyakorlatilag lehetetlen tudni, hogy hány darabot írt a zeneszerző. Ami biztosra vehető, hogy számtalan darabot írt csellóra és zongorára, valamint feltehetően több száz átíratot és egyéb csellóra írt művet hagyott hátra. Squire emellett baráti kapcsolatban állt a kor legtöbb híres énekesével, és rengeteg dalt is komponált. Ezek a darabok még Squire csellóműveinél is jobban elhanyagoltak, ugyanakkor megérdemelnék, hogy ismertté váljanak a közönség számára. Úgy vélem, hogy a zenészek és a zenét kedvelők számára világszerte óriási segítséget és élményt jelentene, ha lenne egy katalógus, amely tartalmazná az összes művét e termékeny zeneszerzőnek.

Margaret Campbell 1988-ban megjelent *The Great Cellists* című könyvében a zeneszerzőről azt írta, hogy a „rég elfeledett csellista”, Squire írt egy csellóversenyt, de nem tüntette fel a kiadás évét, és nem adott további részleteket a műről. ⁽²⁾ Jóllehet a szerző nem talált bizonyítékot a versenymű létezésére, ugyanakkor nem is tudta cáfolni annak ellenkezőjét. Ha valóban létezik egy csellóverseny a zeneszerzőtől, jó lenne megtalálni és kiadni ezt a művet. Tekintettel arra, hogy Squire műveinek szerzői jogai 2013-ban lejártak, remélhetőleg Squire csellóra és zongorára írt csodálatos darabjai közül hamarosan még több válik ismertté és elérhetővé számunkra.

W. H. Squire életrajza

A zeneszerző életéről a legtöbb, legátfogóbb életrajzi információ Tully Potter cikkében található, amely „An Heir to the Throne” címmel a *The Strad* 2004. májusi számában jelent meg ⁽³⁾.

William Henry Squire 1871. augusztus 8-án született az Egyesült Királyságban, Herefordshire megye Ross-on-Wye nevű mezővárosában, egy 8 gyermekes családba. Édesapja, John Squire bankár volt, aki igyekezett átörökíteni zenei lelkesedését családjára is. Ő maga kezdte el taníttatni a fiát. William 5 éves korában ismerkedett meg a csellóval. ^(3,4,5) Nővére, Emily (1867-1948) sikeres szoprán énekesnővé vált, míg fiatalabb testvéréből, Charles Barréből (1881-1950) hegedűművész lett. ^(4,5,6)

Miután Squire befejezte tanulmányait a devoni Kingsbridge Grammar School-ban ⁽⁵⁾, 12 éves korában (1883-ban) alapítványi ösztöndíjas lett a londoni Royal College of Music intézményben, ahol Edward Howell (1846-1898) keze alatt tanult, de Charles Viliers Stanford

(1852-1924) és Frederick Bridge (1844-1924) is tanárai közé tartoztak. Komponálásra Hubert Parry (1848-1918), kamarazenére pedig Henry Holmes (1839-1905) oktatta. Mindeközben alkalmi órákat vett Carlo Alfredo Piatti (1822-1901) olasz csellóművésztől is. ^(3,4,7,8) Három év hosszabbítás után 1889-ben végzett a Royal College of Music-ban, kiérdemelve az ARCM címet. ⁽⁴⁾

1898-ban ugyanebben az intézményben kezdte meg tanári pályáját, ahol széles körben elismert professzorrá vált. 1911-ben csatlakozott a Guildhall School of Music tanári karához is, de az adatok szerint mindkét iskolában 1917-ig oktatott. ⁽¹²⁾ Tanítványai közé tartoztak Cedric Sharpe (1891-1978), Marie Dare (1902-1976) és Colin Hampton (1911-1996) gordonkaművészek. ^(13,14,15)

Magánéletét tekintve 1899-ben vette feleségül Marion S. Warren-t. ⁽⁵⁾ Gyermeük nem született, feleséget is idő előtt elveszítette. ⁽¹⁾ Londonban először Isaac Albéniz spanyol zeneszerző koncertjén lépett fel 1891-ben, majd 1895-ben a Kristálpalotában adta elő Camille Saint-Saëns (1835-1921) A-moll concerto-ját. ^(4,7) Squire 1894-től 1897-ig tagja volt a Covent Garden Szimfonikus Zenekarnak (amit ma már a Királyi Operaház Szimfonikus Zenekaraként ismerhetünk), 1897-től 1901-ig a Queen's Hall Szimfonikus Zenekar társulatát erősítette. ^(3,4,9) Rendszeresen szerepelt Clara Butt (1872-1936) világhírű kontraalt énekesnő turnéjain. ^(3,5)

1928-ban, pár hónappal azután, hogy Beatrice Harrison (1892-1965) csellista feljátszotta az Elgar E-moll Cello Concerto-t (Op. 85) maga Edward Elgar (1857-1934) vezényletével, ő is megtette ezt a Hallé Szimfonikus Zenekar kíséretében Sir Hamilton Harty (1879-1941) vezénylete alatt. A kritikusok szerint Squire és Harty feszesebb, mélyebbre ható hangzást ért el Harrison és Elgar felvételéhez képest, amely annak volt köszönhető, hogy Squire-ék jobban tartották magukat a mű megírásakor támasztott követelményekhez. Squire jellegzetes játékán a XX. század elején már jól hallhatóak a hangsúlyos csúszások, a finom, de folyamatos vibrato mellett. Hasonlóan fennkölt hangzásvilág figyelhető meg Richard Wagner Tannhäuser című operájából Wolfram áriájának („[O du, mein holder Abendstern](#)”) (1921) és [Squire: Meditation](#) (1923) akusztikus felvételein - Squire előadásában - mindkettő kiváló példa a késő romantika esszenciájára. Squire Nellie Melba (1861-1931) világhírű ausztrál koloratúr szoprán énekesnő vonós kíséretében is hallható, amint [Bach-Gounod: Ave Maria](#) művét adják elő Landon Ronald zongorakíséretével. ^(10,11)

Összefoglalva tehát Squire játékának felvételeit érdemes tanulmányozni a korszakot jellemző játéktípus megismeréséhez.

Időközben a zeneszerző a csellóra írt repertoárt olyan alkotásokkal bővítette, mint a *Danse Rustique*, Op. 20; a *Bourrée*, Op. 24; a *Tarantella*, Op. 23; a *Humoresque*, Op. 26; és a

Twelve Easy Pieces, Op. 18; amelyek mind a mai napig a zeneiskolai tananyag részét képezik. Munkássága több könnyed darab mellett, mint például a *Harlequinade*, a *Consolation*, a *Danse Orientale*, egy *Larghetto in D*, és a *Tzig- Tzig*, még két, forrásokban említett, de azonosítatlan operettből áll. ^(10;17)

Squire-t a legjelentősebb angol csellóművészek között tartják számon. ⁽¹⁸⁾ Ezt igazolják kortársai is, akik közül Gabriel Fauré (1845-1924) francia zeneszerző 1898-ban neki dedikálta *Sicilienne* című művének csellóra és zongorára írt változatát. ⁽¹⁾ Összességében elmondhatjuk, hogy Squire Nagy-Britanniában adott koncertjeivel, a cselló repertoár ékköveinek és saját csellóra írt darabjainak előadásáról készült felvételekkel - melyek közül az Elgar és Saint-Saëns Concerto-k feljátszása váltak a leghíresebbekké - nagyban hozzájárult a hangszer népszerűsítéséhez. A zeneszerzőt, mint gordonkaművészt mintegy két évtizeden keresztül (kb. 1890-től 1910-ig) Nagy-Britannia elsőszámú csellistájaként is említik. Nem meglepő, hiszen csellóművészként, kamarazeneszként, zeneszerzőként, és nem utolsósorban zenepedagógusként is megállta a helyét. ⁽¹⁸⁾ A zeneszerző 1963. március 17-én halt meg Londonban, 91 éves korában. ⁽¹⁶⁾

W. H. Squire: Romance

A mű eredeti címe 4 Petits Morceaux: Romance, Op. 5, No. 1. ⁽²⁰⁾

Legelőször 1899 körül adták ki, valószínűleg Augener. A kotta jelenleg a Stainer & Bell jogtulajdonában áll. ^(1,19) A darab előadásáról készült felvételeket tekintve ma már számos megtalálható az interneten, mint például Oliver Gledhill (cselló) és Tadashi Imai (zongora) előadásában. A [felvétel](#) egy a Naxos által 2016-ban kiadott album része. ⁽²⁰⁾

Squire a Royal College of Music intézményben vizsgáztatóként gyakorta részt vett az Associated Board vizsgákon, ahol számos általa írt rövidebb szerzemény képezte a számonkérés tárgyát, köztük a Romance is. ⁽¹⁾

A darab tempójelölése 4/4, Andante. Hangneme C-Dúr, hangterjedelme C2-től B4-ig. Csak basszuskulcsot használ, az eredeti ujjrendek alapján az első 5 fekvés ismerete szükséges a mű eljátszásához. A művet háromrészes dalformával jellemezném.

A ritmusok ebben a darabban nagyon egyszerűek, a hangértékek a tizenhatodok és az egész hangjegyek között mozognak. A 15. és 17. ütemben megfigyelhető 1-1 tizenhatod triola, amelyekre 4 nyolcad van ráköthető. (Ezek a kedvenc ütemeim a darabban, madárcsicsergésre

emlékeztetnek.) Különböző értékű nyújtott ritmusok elszórtan az egész műben megfigyelhetők.

A darab fejleszti a tiszta fekvésváltás készségét. A több ütemet felölelő fokozatos crescendo és diminuendo a dinamikai árnyalatok közti átmenetek érzékeltetésének képességét gyakoroltatja. A vontatott tempó és az elnyújtott hangok hosszantartó vibrato használatára készítetik a csellistát. Az egy kötőív alatt levő hangok elősegítik, hogy az előadó jobban odafigyeljen a vonóbeosztásra.

Ez egy egyszerűbb, de klasszikusnak számító darab a romantika korszakából. Kiváló alapot ad a lírai játék elsajátításához a csellótanulás korai éveiben.

A mű kezdetén egy romantikus személyt látok magam előtt, amint csendben kedvese után vágyódik. Elképzelem, amint találkoznak és beszélgetnek. Mire a középészhez érünk, sóvárgása már teljesen átveszi az uralmat, de végül mégis sikerül lecsendesítenie. Az utolsó résznél elképzelem, ahogy kineveti magát, hogy így elragadták az érzelmek, majd eltűnik a szemem elől.

W. H. Squire: Danse Rustique

A mű eredeti címe Album of Characteristic Pieces, II. Könyv: Danse Rustique, Op. 20, No. 5.

A II. Könyv a Légende, a Danse Rustique és Berceuse műveket tartalmazza.

A legelső kiadás – Augener által - dátuma ismeretlen, de minden bizonnyal 1895 előtt történt.

⁽¹⁾ A darab előadásáról készült felvételeket tekintve ma már számos megtalálható az interneten.

A szerzemény tempójelölése 2/4, Allegro. Hangneme F-Dúr és Bé-Dúr, hangterjedelme F2-től B4-ig. Csak basszuskulcsot használ, az eredeti ujjrendek alapján az első 5 fekvés ismerete szükséges a mű eljátszásához. A művet háromrészes dalformával jellemezném.

A 21. és 27. ütem között kétszer is előfordul az egyszerre 2 húron való játék technikája.

A vonóvezetés markáns, néhol pattogó. A legato résznél fontos kihangsúlyozni az összefüggő hangokat. A karsúly szabályozásával juttatható kifejezésre az éles dinamikai változatosság.

Lendületes karakterű darab, ami megköveteli, hogy energikusak legyünk ritmikailag. A hangértékek a tizenhatodok és az egész értékű hangok között mozognak. Határozottan kell artikulálni a hangokat. Jó pár helyen megfigyelhető díszítés.

Stílusbeli és dinamikai kontrasztok közötti minél gördülékenyebb váltás kigyakorlásához kiváló darab. A gyakori fekvésváltások fejlesztik az intonációt és a bal kéz technikáját.

Ez egy összetett darab, amely minden elemével hozzájárul ahhoz, hogy a csellistának gondja legyen az autentikus előadásmódra és képes legyen megformálni és átadni a zenei mondanivalót feszes tempó mellett is. A mű ugyan nem tartozik a korszak legkedveltebb koncertdarabjai közé, de mégis a pedagógiai repertoár népszerű gyöngyszeme. Könnyen érthető struktúrájába olyan dallamok is be vannak építve, melyek kóistolót adnak a virtuóz játékra a tanítványoknak.

Néptáncosként el tudom képzelni, bele tudom élni magam abba a vigalmi hangulatba, amit a darab közvetít. A kezdő rész eljátszása közben találkozások, csínytevések, huncutságok jelennek meg előttem, ráhangolódás például egy táncházban töltött estére. Kedves, már-már udvarló dallam invitál a táncparketre. Amikor elkezdődik a lassú, andalító középrész, azt a jelenetet látom magam előtt, ahogy két szerelmes rátalál egymásra a tömegben. Egy kis időre félrevonulnak, hiszen ez az esemény az egyetlen hely, ahol csak kettesben lehetnek együtt, elbújva a kíváncsi szemek elől.

A visszatérés szimbolizálja, amint ők is visszatérnek a sokaságba, ahol addig táncolnak, amíg a lábuk bírja, míg a mulatság véget nem ér.

Felhasznált irodalom

(minden internetes link utolsó lehvásának dátuma 2025. 01. 06.)

¹ Gina Annalise Pezzoli, "William Henry Squire's Out-of-Print Works for Cello and Piano: Analysis and Suggestions for Teachers", A Dissertation submitted to the Faculty of The Graduate School at The University of North Carolina at Greensboro, Greensboro 2011

https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/Pezzoli_uncg_0154D_10636.pdf

² Margaret Campbell (1988): *The Great Cellists*, p. 127. London, Great Britain: Victor Gollancz Ltd.

³ Tully Potter (2004): An Heir to the Throne. *The Strad*, 478-483.

⁴ *Grove's Dictionary of Music and Musicians*, Third Edition, Macmillan and Co., London, 1928, Vol. V, p. 112

⁵ *Who's who in Music*, Saxe Wyndham, Boston, 1913, p. 197

⁶ Siblings' birth certificates: Emily Squire – 1867, Vol. 6A, p. 475, Charles Squire – 1881, Vol. 5B, p. 87. Payment required.

⁷ James D. Brown and Stephen S. Stratton, *British Musical Biography*, S. S. Stratton, Birmingham (UK), 1897, p. 388

⁸ *Who Was Who*, Vol. VI, Adam & Charles Black, London, Second Edition, 1979, p. 1066.

⁹ *Who's who in Music*, Shaw Publishing, London, 1949–50, p. 193

¹⁰ © Naxos Rights International Ltd. — David Milsom (*A–Z of String Players*, Naxos 8.558081-84)

https://www.naxos.com/Bio/Person/William_Henry_Squire/19053

¹¹ [https://imslp.org/wiki/Cello_Concerto,_Op.85_\(Elgar,_Edward\)](https://imslp.org/wiki/Cello_Concerto,_Op.85_(Elgar,_Edward))

¹² *The Concise Oxford Dictionary of Music*, Michael Kennedy, OUP, 1980, p. 615

¹³ *The Concise Oxford Dictionary of Music*, Michael Kennedy, OUP, 1980, p. 590

¹⁴ *Scottish Music Centre*. Retrieved 28 January 2022.

¹⁵ David Johnstone – [The Late Romantic English Cello School Archived](#) 21 June 2012 at the [Wayback Machine](#). Retrieved 21 July 2012

¹⁶

<https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/display/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000026479?rskey=yCENCF&result=1>

¹⁷ [IMSLP Petrucci Music Library](#) List of Squire's compositions. Retrieved 7 Nov 2012

¹⁸ <https://www.editionsilvertrust.com/squire-danse-rustique.htm>

¹⁹ [https://imslp.org/wiki/Romance_\(Squire,_William_Henry\)](https://imslp.org/wiki/Romance_(Squire,_William_Henry))

²⁰ <https://www.naxos.com/CatalogueDetail/?id=8.571373>